

Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de PlanMER Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland 2020

Inhoud

Inhoud	1
1. Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Wettelijke basis	2
1.3 Doel en aanpak	3
1.4 Leeswijzer	4
2. De provinciale structuurvisie en de planMER	5
2.1 De inhoud van de Provinciale Structuurvisie	5
2.2 Context: andere plannen	5
2.3 De opgaven van de Provinciale Structuurvisie uit het Hoofdlijndocument (juni 2008).....	5
2.4 Planning en procedures.....	7
3. Reikwijdte.....	8
3.1 Alternatieven en keuzes	8
3.2 Habitatrichtlijngebieden	8
4. Effecten en detailniveau: beoordelingskader	10
4.1 Thema's en criteria	10
4.2 Detaillering	10
4.3 Aanvullende beoordelingen	12
4.4 Uitwerking en toepassing.....	13
4.5 Relatie met de planMER Waterplan.....	14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De strategische plannen voor de fysieke leefomgeving in de provincie Zuid Holland worden herzien. Hiervoor zijn een drietal redenen:

1. De herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Nota Ruimte geven de provincies meer beleidsruimte. Het Rijk verwacht duidelijke keuzes waar het om provinciale belangen gaat. Daarbij heeft het Rijk met de provincies afgesproken dat de rijksvisie uit de Nota Ruimte moet doorwerken in de provinciale plannen.
2. Volgens het wetsvoorstel voor de waterwet en de Europese Kaderrichtlijn Water moeten de provincies hun beleid op het gebied van waterkwaliteit en –kwantiteit uiterlijk in 2009 vastleggen in een Regionaal Waterplan.
3. Recente inzichten in de consequenties van verwachte klimaatverandering vragen overheden wereldwijd om aanpassing van hun beleid.

Ruimte, water en klimaat vragen om samenhang in beleid en in uitwerking. Zodoende komen er drie Zuid-Hollandse beleidsnota's: de Provinciale Structuurvisie, het Provinciaal Waterplan en het Actieprogramma Klimaat en Ruimte voor Zuid-Holland. Ruimte, water en klimaat vragen om samenhang in beleid en in uitwerking.

De Provinciale Structuurvisie en het Provinciaal Waterplan zijn voor de provincie wettelijk verplichte strategische plannen. In de Structuurvisie gaat het om de integrale afweging in het ruimtelijke domein. In het Waterplan gaat het om een integrale afweging in het waterhuishoudkundige domein. Inhoudelijk beïnvloeden deze domeinen elkaar. Een goede afstemming is daarom van groot belang. Voor beide visies is een planMER verplicht. De eerste stap in het planMERproces bestaat uit het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (RWDN) . Deze geeft aan wat de breedte en diepgang wordt van de milieueffectrapportage en welk beoordelingskader wordt gebruikt.

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de planMER Structuurvisie, vast te stellen door de initiatiefnemer van de Structuurvisie, Gedeputeerde Staten.

1.2 Wettelijke basis

Een planMER is verplicht op grond van de Europese richtlijn 2001/42/EG 'Betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's', in Nederland uitgewerkt in de wet Milieubeheer 2006 en het hieraan gekoppelde Besluit Milieu Effect Rapportage 1994. De richtlijn schrijft voor dat een strategische milieubeoordeling (SMB, nu 'planMER' genoemd) moet worden uitgevoerd voor plannen die (uiteindelijk) kunnen leiden tot projecten of activiteiten met mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu. Overigens blijft naast de planMER de projectMER bestaan.

Een planMER is verplicht voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

1. die het kader vormen voor toekomstige projectMERplichtige of projectMER-beoordelingsplichtige besluiten (voor uitvoeringsplannen), en/of
2. waarvoor een zogeheten 'passende beoordeling' nodig is op grond van de Europese Habitatrictlijn (in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998).

1.3 Doel en aanpak

Het algemene doel van een planMER is:

- in een vroeg stadium van de planvorming rekening te houden met milieueffecten, en zo de nadelen voor het milieu te beperken;
- het maken van de in de uitvoering nodige projectMERren te vereenvoudigen, door hiervoor een beoordelingskader te bieden, plus een afweging op hoofdlijnen. Aspecten die al in de planMER aan de orde zijn geweest, hoeven in de projectMER niet of beperkt uitgezocht te worden.

Het *specifieke* doel van de planMER Structuurvisie is:

- een bijdrage te leveren aan de Provinciale Structuurvisie, door een beoordeling van de effecten van de overwogen maatregelen.

Daartoe verruimen we in de planMER het beoordelingskader enerzijds van een smalle toets tot duurzame ontwikkeling en beperken we het anderzijds van vele criteria tot de meest relevante criteria. Kortom een kader dat niet te smal, met het risico van niet volledig te zijn, maar ook een kader dat niet te breed is, dus gericht werken is het uitgangspunt.

Verruiming van het beoordelingskader is nodig om alle afwegingen mee te nemen die in de Structuurvisie feitelijk van toepassing zijn. Dat betekent dat met milieueffecten, ook economische en sociaal-culturele gevolgen beoordeeld worden, in hun onderlinge samenhang en voor zover zij een relatie hebben met de fysieke inrichting van Zuid Holland. Dit wordt ook conceptueel verantwoord bereikt door het hanteren van een afwegingskader vanuit People (bewoners: sociaal/cultureel), Planet (leefomgeving: ecologie/milieu) en Prosperity (welvaart: economie), ofwel duurzame ontwikkeling (definitie duurzame ontwikkeling volgens commissie Brundlandt, VN 1987). Redenen voor deze verruiming:

- De Structuurvisie is een integraal document. De visie gaat over de ruimtelijke ontwikkeling van Zuid-Holland en die hangt af van en heeft gevolgen voor de ontwikkeling van milieu, economie en sociaal-culturele aspecten.
- Milieueffecten hebben invloed op economische en sociaal-culturele aspecten en omgekeerd. Deze kunnen daarom het best in hun onderlinge verband worden beoordeeld.
- Vanwege de noodzaak van integraal beleid, werkt ook het Rijk aan de ontwikkeling van een klassieke planMER naar een beoordeling vanuit duurzame ontwikkeling. Randstad 2040, de structuurvisie van het rijk, werkt nadrukkelijk vanuit deze verbreding, zowel in de planMER als in het net verschenen concept.
- Aansluiting bij het Randstad 2040 project (VROM). Bij de uitwerking van het beoordelingskader voor de planMER Structuurvisie worden de methodiek en gebruikte kennisbasis afgestemd met VROM. De structuurvisie van het Rijk werkt nadrukkelijk vanuit deze verbreding, zowel in de beoordeling als in het net verschenen concept.
- Het collegeakkoord 2007 – 2011 ‘Duurzaam denken, dynamisch doen’, met een groot aantal duurzaamheidsambities. De Provinciale Structuurvisie is een belangrijke kans om deze ambities verder vorm te geven en uit te voeren.
- Provinciale Staten hebben opdracht gegeven om duurzame ontwikkeling in het beleid te laten doorwerken en daarvoor indicatoren te ontwikkelen (motie 42 bij begroting 2009, 14.11.2007 met uitvoeringsvoorstel Erik van Heijningen 13.2.2008). Hiervoor wordt een Kader Afweging Duurzame Ontwikkeling opgesteld. Voorstel is dat dit put uit praktische toepassingen van principes van duurzame ontwikkeling zoals de planMER Provinciale Structuurvisie.

Beperking van het beoordelingskader tot die afwegingen die in de planvorming en politieke besluiten feitelijk van toepassing zijn. Deze focus heeft plaatsgevonden aan de hand van de

uitgangspunten van het project Provincie Nieuwe Stijl. De breedte van het beoordelingskader wordt in eerste instantie bepaald door de wet Milieubeheer. Deze schrijft voor dat de planMER alle effecten moet beoordelen die het plan kan hebben op het milieu. 'Milieu' omvat daarbij het fysieke leefmilieu (bodem, water, lucht) maar ook grondstoffen, afval, energie, landschap en cultuurhistorie, en de betekenis daarvan voor mensen, planten, dieren en goederen. Dus niet alleen de gevolgen voor provinciale aangelegenheden en taken, maar alle effecten: en niet alleen de milieueffecten op zich, maar ook hun sociale en economische betekenis. De commissie MER (als wettelijk verplicht adviseur) bewaakt de breedte van de dekking. Het is aan de initiatiefnemer van de planMER in kwestie om in de NRWD aan te tonen welke onderwerpen echt van belang zijn. Het beantwoorden van deze vraag komt in feite overeen met het toepassen van de 'maatlat' van PNS. Hiertoe hebben we de mogelijke effecten beoordeeld op grootte van het effect en de invloed van de Provinciale Structuurvisie. Dit resulteert in 16 prioritaire effecten. De overblijvende mogelijke effecten moeten we wel beoordelen, maar dat kan beperkt en pas als ze in de loop van de Structuurvisie toch een rol van betekenis blijken te spelen. Zie hierover verder Hoofdstuk 4 Effecten en detailniveau: beoordelingskader.

Samengevat is de doelstelling van de planMER voor de Structuurvisie:

- Bijdragen aan een goede Structuurvisie door een beoordeling van de effecten van planalternatieven door middel van een iteratief proces tussen planMER en Structuurvisie.
- Inzicht bieden hoé de Structuurvisie tot stand is gekomen, welke beslissingen tijdens het proces zijn gemaakt en welke overwegingen daarbij een rol hebben gespeeld.
- Invulling geven aan onze wettelijke verplichting een planMER te maken die de consequenties en keuzes laat zien van de nieuwe Provinciale Structuurvisie voor wat betreft milieu / duurzame ontwikkeling

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk, is in hoofdstuk 2 de achtergrond over de opstelling van de Provinciale Structuurvisie omschreven, inclusief de inhoudelijke opgaven. Hoofdstuk 3 gaat in op de 'breedte' (reikwijdte) van de planMER. Hierin is omschreven hoe wordt omgegaan met alternatieven en de Habitatrichtlijn. Hoofdstuk 4 beschrijft het beoordelingskader. Hierin zijn de criteria en detaillering van de planMER benoemd en is de relatie met het Waterplan aangegeven.

2. De provinciale structuurvisie en de planMER

2.1 De inhoud van de Provinciale Structuurvisie

In de Provinciale Structuurvisie geeft de provincie Zuid-Holland aan waar zij op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling naar toe wil, door middel van:

- Een provinciale structuurvisie tot 2020 met een doorkijk tot 2040.
- Een provinciale ontwikkelingsstrategie 2009-2020, met een doorkijk tot 2040, met de route naar realisatie, inclusief instrumentarium en investeringen.
- Eventueel één of meer provinciale verordeningen.
- Helderheid over wat het provinciaal belang: wat gaat de provincie doen – en overlaten aan anderen;
- de verankering bij andere partijen van de taken en bevoegdheden die de provincie loslaat.

2.2 Context: andere plannen

Tegelijk met de Provinciale Structuurvisie werkt de provincie aan het provinciale Waterplan en het provinciale Actieprogramma Klimaat en Ruimte. Omdat deze drie plannen elkaar wederzijds beïnvloeden, is de productie hiervan georganiseerd in nauw onderling verband, getuige het Hoofdlijndocument. Het Waterplan is het nieuwe provinciale Waterhuishoudingsplan, dat opgesteld wordt in overleg met de Zuid-Hollandse Waterschappen. Het Waterplan is ook planMERplichtig is. De onderwerpen die hierin aan de orde komen en de wijze waarop deze worden beoordeeld, moeten passen bij de planMER Structuurvisie. Aan deze relatie is een aparte paragraaf gewijd, zie 4.6 Relatie met de planMER Waterplan.

Het *Actieprogramma Klimaat en Ruimte* werkt met het beoordelingskader klimaatbestendigheid van VROM. Dit is in ontwikkeling en is en wordt verwerkt in het beoordelingskader van de planMER.

Daarnaast loopt het project *Randstad 2040*, een rijksproject onder leiding van VROM. Dit beschrijft de lange termijn voor de ontwikkeling van de Randstad naar een duurzame en concurrerende Europese topregio. Daarbij gaat het om drie hoofdopgaven: klimaatbestendigheid, bereikbaarheid en economische dynamiek. De hoofdlijn uit Randstad 2040 moet terugkomen in de Structuurvisie. Ook Randstad 2040 is planMERplichtig. De relatie is vooral van belang voor de inhoudelijke hoofdlijn; bij de uitwerking van het beoordelingskader voor de planMER Structuurvisie worden de methodiek (inclusief de toepassing van duurzame ontwikkeling, de '3 P's') en de gebruikte kennisbasis afgestemd met VROM.

2.3 De opgaven van de Provinciale Structuurvisie uit het Hoofdlijndocument (juni 2008)

Zuid-Holland moet de komende jaren een ruimtelijke ordening en ontwikkeling realiseren waarin de diversiteit aan kwaliteiten van Zuid-Holland wordt benut en die leidt tot een aantrekkelijk leef-, woon- en werkklimaat. Dit is niet nieuw. Het grootste deel van het bestaande beleid wordt dus voortgezet. Beleid dat is vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke StructuurVisie 2004, de provinciale streekplannen en de wijzigingen daarop.

Maar op onderdelen is actualisatie nodig. Vooral deze zijn vanuit de planMER belangrijk. Concreet houdt dit in dat onderstaande items aan de orde zijn. De uitwerking gebeurt voor een groot deel in de Provinciale Structuurvisie, en voor een deel vooral in het Waterplan en in het Actieprogramma Klimaat en Ruimte.

Actualisatie van bestaand beleid zijn nodig voor:

Water

- Risicobenadering in het waterveiligheidsbeleid
- Kustbescherming en –ontwikkeling
- Zoetwatervoorziening (onder meer ten behoeve van drinkwaterproductie)
- Waterbeheersing en peilbeheer (WB21)
- Waterkwaliteit en duurzaamheid (onder meer Kaderrichtlijn Water)
- Zuid-Westelijke Delta
- Groene Hart (veenweidegebied)
- Integrale stedelijke wateropgaven, zowel intern als in relatie tot de landelijke omgeving
- Bestuurlijk waterbeheer

Groene ruimte

- De extra impuls in groen en recreatieve verbindingen/gebieden uit het coalitieakkoord
- Openhouden van de groene ruimte
- De kwaliteit van de ruimtelijke inrichting
- De versterking van de bescherming van waardevolle landschapskwaliteiten

Mobiliteit

- Het verbeteren van de samenhang in de programmering van de verstedelijking en die van de infrastructuur met inbegrip van de prioritering
- De impact van de beleidsvisie regionale luchtvaart op bestemmingen rond luchthavens

Economie

- De balans tussen herstructurering en uitbreiding van bedrijfsterrinen
- De balans tussen kwaliteit en kwantiteit in het glasareaal
- (Extra) ruimte voor glas

Energie

- Landschappelijke inpassing van de vergrote opgave voor windenergie

Verstedelijking en wonen

- Een betere afstemming van verstedelijking op het mobiliteitssysteem en de infraprogrammering
- Nieuwe verstedelijking zal vooral plaatsvinden rond de knooppunten van toekomstig Zuidvleugelnet (Stedenbaan, Randstadrail, RijnGouweLijn, MerwedelingeLijn)
- Verouderde haven- en industrieterreinen transformeren in stedelijk gebied, wanneer herstructurering met behoud van de oorspronkelijke functie niet wenselijk of mogelijk is
- Na 2010 vindt stedelijke uitleg plaats via afronding van de Vinex-locaties van de stadsregio's en twee nieuwe uitleglocaties: Zuidplaspolder en Valkenburg
- Ruimte voor ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige toeristisch-economische functies in zones rond kustplaatsen - met beheerst risico

Sociaal en cultuurhistorie

- Archeologische waarden
- Belvédère-/Cultuurhistorische Hoofdstructuur-topgebieden
- Molens met hun biotopen
- Grote cultuurhistorische structuren als voormalige verdedigingslijnen en de landgoederenzone

Naast deze actualisatie is er ook sprake van nieuwe beleidsaccenten. Zij komen voort uit lange termijn ontwikkelingen zoals Randstad 2040, de metropoolvorming, de noodzaak tot versterking van de internationale concurrentiekracht, uit demografische veranderingen en uit klimaatveranderingen. Deze worden in het Hoofdlijndocument Drieluik benoemd om te worden uitgewerkt in o.a. de Provinciale Structuurvisie, en zijn daarmee ook voor de planMER onderwerpen waarop een beoordeling wordt uitgevoerd. Het Hoofdlijndocument noemt de volgende **nieuwe beleidsaccenten**:

Klimaatbestendig Zuid-Holland

- Klimaatbestendige inrichting (speciaal aandachtspunt buitendijkse gebieden)
- Verzilting van de landbouw in de Zuidwestelijke Delta
- Droogte veenweide
- Wateroverlast in stedelijke gebieden
- Zoetwatervoorziening Greenports
- Kansen als gevolg van klimaatverandering: meer openluchtrecreatie, internationaal profileren (bijvoorbeeld bouwen in diepe polders of buitendijks)
- Robuuste ecologische- en waterverbindingen (Groene Ruggengraat, robuuste leefgebieden)
- Grondgebonden landbouw: hoe onder duurzame omstandigheden productief te zijn (nat- en droogteschade, teelt van andere gewassen, ontwikkelingsruimte, bijdrage aan oplossen energie- en klimaatproblemen)

Metropoolvorming in Randstadperspectief

- Ontwikkeling van een klimaatbestendige (water) en klimaatneutraal (energie) Randstad in het belang van de economische concurrentiepositie
- Aantrekkelijk woon- en leefgebied voor de (kennis)werker van de economische clusters: metropolitane bereikbaarheid, metropolitaan parklandschap, stedelijke intensivering en diversiteit

Demografische ontwikkeling

- Ruimtelijke condities als aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden voor de (kennis)werker
- Vasthouden en aantrekken van het arbeidspotentieel in de volle breedte

2.4 Planning en procedures

De planning en procedure van Provinciale Structuurvisie, planMER Structuurvisie en planMER Waterplan zijn op elkaar afgestemd. De procedure voor de planMER bestaat uit een aantal stappen die staan voorgeschreven in de wet Milieubeheer, zie onderstaande tabel (figuur 1).

Figuur 1 Planning van het planMERproces

juni 2008	vaststellen NRWD
juni	advies commissie MER
juni – september	opstellen planMER
begin 2009	vaststellen ontwerp Provinciale Structuurvisie en planMER
voorjaar 2009	inspraak, raadpleging cie. MER
eind 2009	vaststellen Provinciale Structuurvisie incl. planMER

3. Reikwijdte

3.1 Alternatieven en keuzes

Voor wat betreft de te beoordelen maatregelen, dekt de planMER dezelfde periode als de Provinciale Structuurvisie: de periode tot 2020. Maar omdat de effecten worden beschouwd vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling, dus de lange termijn, worden deze beoordeeld op hun ontwikkeling tot in principe 2040 – de periode die de Provinciale Structuurvisie hanteert als ‘doorkijk’.

De wet Milieubeheer schrijft voor dat ‘redelijke alternatieven’ voor het plan moeten worden onderzocht. In een planMER hoeven dat geen alternatieven van het plan als geheel te zijn, zoals het in een projectMER verplichte ‘0-alternatief’ en ‘meest milieuvriendelijke alternatief’. De planMER gaat over de effecten van de feitelijk gemaakte keuzes. Daarbij worden de volgende alternatieven vergeleken:

1. Ongewijzigd beleid. Omdat de Provinciale Structuurvisie grotendeels zal bestaan uit ongewijzigd beleid, is dit voor een groot deel gelijk aan de:
2. plankeuze: de uiteindelijk keuze(s) in de Provinciale Structuurvisie. Die komen in de regel tot stand na afweging van verschillende:
3. alternatieven (in engere zin): de verschillende overwogen oplossingen tijdens het planproces.

De vergelijking wordt op twee manieren gemaakt:

- tussen de alternatieven onderling;
- met de beleidsdoelen die gelden voor de verschillende duurzaamheidsthema's.

De alternatieven gaan over de verschillende oplossingen voor de opgaven van de Provinciale Structuurvisie (zie 2.3 De opgaven van de Provinciale Structuurvisie), en daarbinnen met een focus op een beperkte set (nader te bepalen) hoofdoggaven. Daarbij horen in ieder geval de problematiek en mogelijke keuzes voor het veenweidegebied, de verstedelijking, de toekomstige ontwikkeling en het areaal voor de glastuinbouw.

3.2 Habitatrictlijngebieden

De Habitatrictlijn schrijft voor dat voor plannen met een mogelijk effect op gebieden die deel uitmaken van Natura 2000 een ‘Habitattoets’ plaatsvindt. Onderstaande kaart (figuur 2) laat zien om welke gebieden het gaat in Zuid-Holland.

De Habitattoets bestaat uit de volgende stappen:

1. Inventarisatie: bepalen voor welke gebieden een voortoets nodig is. Deze inventarisatie valt binnen het kader van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.
2. Voortoets. Deze bepaalt of er kans is op significante effecten. De voortoets is onderdeel van deze planMER. Deze zal worden uitgevoerd in combinatie met de voortoets in de planMER Waterplan, die nodig is voor 15 gebieden.
3. Passende beoordeling. Deze vindt plaats als de voortoets ‘significante negatieve effecten’ waarschijnlijk maakt. De passende beoordeling valt niet onder deze planMER, maar wordt uitgevoerd als onderdeel van de verdere plan- en besluitvorming.

Stap 1 Inventarisatie kan in deze NRWD maar beperkt worden uitgevoerd. De effecten van de Provinciale Structuurvisie zijn nu nog niet zo duidelijk dat de betreffende gebieden al aan te wijzen zijn. We moeten ons dus beperken tot de uitspraak dat een voortoets zal plaatsvinden in de planMER, zodra de effecten van de planalternatieven daar aanleiding toe geven.

Figuur 2 Natura 2000 gebieden in Zuid-Holland

- Habitatrichtlijngebied
- Vogelrichtlijngebied

4. Effecten en detailniveau: beoordelingskader

4.1 Thema's en criteria

De duurzaamheidsthema's die van toepassing zijn voor de Provinciale Structuurvisie zijn als volgt geselecteerd:

1. Basis is de indeling van duurzame ontwikkeling in Planet, People en Prosperity (Commissie Brundlandt 'Our common future', Verenigde Naties 1987).
2. De uitwerking in thema's komt overeen met landelijk geaccepteerde indelingen als die van het Milieu en Natuur Planbureau en Telos, het Brabantse instituut voor duurzaamheidsvraagstukken (www.telos.nl). Deze indeling is onderbouwd en opgesteld voor het provinciale schaalniveau.
3. Deze uitwerking is vervolgens toegesneden op onderwerpen die aan de orde komen in de Provinciale Structuurvisie (als actualisatie bestaand beleid én als nieuwe opgave), en door vertegenwoordigers van alle betrokken (PPP-)beleidsafdelingen uitgewerkt in criteria aansluitend bij provinciaal beleid.

Hierbij wordt het thema klimaat, net als in het Waterplan, niet afzonderlijk onderscheiden. Dit omdat klimaat geen criterium op zich is, maar een oorzaak met veel gevolgen die ieder aandacht vragen. De criteria die in Provinciale Structuurvisie-verband van belang zijn vallen onder de thema's ('voorraden') Water (bijvoorbeeld overstromingsrisico) en Biodiversiteit (bijvoorbeeld achteruitgang van soorten door veranderingen in hun leefgebieden). Deze werkwijze past bij de aanbeveling voor het afwegingskader klimaatbestendigheid van VROM.

Binnen de mogelijke effecten is sterk gefocust op de politiek wezenlijke effecten, dat wil zeggen criteria die gaan over de belangrijkste duurzaamheidseffecten van de belangrijkste keuzes, aan de hand van:

1. Belang en omvang van de beleidsuitspraken die de Provinciale Structuurvisie gaat doen. De ontwikkelingsrichting van het Groene Hart (ontwikkeling landbouw – peilbeheer – landschap – bodemdaling) bijvoorbeeld is een grote opgave, het veiligstellen van molenbiotopen een kleinere.
2. Grootte van de duurzaamheidsopgave. Biodiversiteit en CO₂-emissie bijvoorbeeld zijn nog lang niet opgelost, luchtkwaliteitsdoelen zijn binnen bereik.

Deze focus heeft geleid tot het beoordelingskader zoals weergegeven in figuur 3.

4.2 Detaillering

Welke criteria vormen de basis voor de beoordeling in het kader van de planMER? Gegeven de fase waarin de Provinciale Structuurvisie verkeert (Hoofdlijndocument) is het detailniveau van de planMER Structuurvisie vooralsnog daarop bepaald, dus in algemene termen:

- Het ruimtelijke detailniveau is in de eerste plaats het detailniveau van wat de Provinciale Structuurvisie als provinciaal belang en verantwoordelijkheid definieert. Dat kunnen verschillende detailniveaus zijn, die in de loop van het opstellen van de Provinciale Structuurvisie duidelijk zullen worden.
- In de tweede plaats wordt het detailniveau bepaald door dat van de doelen: van abstract tot concreet. Met als minst gedetailleerd effecten als concurrentiepositie en CO₂-emissie, en meest gedetailleerde effecten als de beschikbaarheid van windturbinelocaties en geluidsoverlast.
- Gebiedsspecifieke effecten worden zomogelijk gebiedsspecifiek bepaald, dat wil zeggen waar het detailniveau van de doelen en de beschikbare middelen dat mogelijk maken.

- Effecten zullen zomogelijk kwantitatief bepaald worden, dat wil zeggen waar de omvang van de ingreep en het verwachte effect dit rechtvaardigen, en waar de beschikbare kennis, rekenmodellen, tijd en middelen dit mogelijk maken. Als dit niet gerechtvaardigd of mogelijk is, vindt kwalitatieve beoordeling plaats.

Deze benadering leidt tot een beoordelingskader van 16 criteria die focussen op de majeure Structuurvisie-opgaven en hun belangrijkste effecten en daarom prioriteit krijgen in de planMER, zie het volgende overzicht.

Figuur 3 Beoordelingskader planMER Structuurvisie

Kapitaal	Thema ('voorraad')	Criterium
Planet <i>(Ecologisch)</i>	Bodem	1. Bodemdaling
	Water	2. Wateroverlast en -tekort 3. Verzilting 4. Waterveiligheid (wettelijke eis is randvoorwaarde)
	Biodiversiteit	5. Kwantiteit (natuurgebieden) 6. Kwaliteit (in en buiten natuurgebieden)
People <i>(Sociaalcultureel)</i>	Leefomgeving	7. Kwaliteit en belevingswaarde stadslandschappen 8. Kwaliteit en belevingswaarde landelijk gebied
	Gezondheid en veiligheid	9. Wettelijke normen (randvoorwaarde)
	Duurzaam ruimtegebruik	10. Binnenstedelijk bouwen 11. Bouwen bij OV
Prosperity <i>(Economisch)</i>	Bereikbaarheid	12. Reistijd 13. Bereikbaarheidsbaten
	Economische structuur en prestaties	14. Beschikbaarheid arbeid 15. Aanbod bedrijventerreinen en glastuinbouwlocaties
	Energie	16. Ruimtelijke voorwaarden (windturbinelocaties, industriële restwarmtelevering)

4.3 Aanvullende beoordelingen

Naast het beoordelingskader op basis van de 16 proritaire effecten, is het nodig om het plan c.q. het planproces aanvullend te beoordelen op andere aspecten. Deze aspecten leveren aanvullende informatie voor het maken van een duurzame afweging en worden op hoofdlijnen onderzocht. De drie betreffende aspecten zijn :

1. Visie: de denklijn naar en achter de gekozen oplossingen.
2. Bijkomende effecten: effecten die mogelijk alsnog een rol spelen.
3. Effecten: buiten Zuid-Holland.

Deze drie aspecten worden benoemd en globaal beoordeeld omdat mogelijk in de uitwerking van de Provinciale Structuurvisie kan blijken dat deze een rol van betekenis spelen. Alleen in dat geval worden deze aspecten nader onderzocht.

Een beoordeling op **visie** is toegevoegd op advies van de Provinciale Adviescommissie Leefomgevingkwaliteit (bijeenkomst 16 mei). De hoofdbeoordeling (zie figuur 3) van voorziene resultaten van gekozen oplossingen kan deze vraag niet volledig beantwoorden mede vanwege de complexiteit en meerdere beïnvloedingsfactoren. Hierdoor is een deel van dat resultaat soms moeilijk te voorspellen, en soms zit de winst of het verlies van oplossingen vooral in hun samenhang. Voor deze aspecten van de beoordeling kijken we aanvullend naar hoe de keuzes zijn gemaakt, dat wil zeggen: de achterliggende visie. Dat doen we aan de hand van erkende principes voor een duurzame ruimtelijke inrichting. We gebruiken hiervoor de inrichtingsprincipes vastgesteld in de ruimtelijke uitwerking van het beleidsplan Groen, Water en Milieu (hier letterlijk overgenomen):

- Gebruik de lagenbenadering als analysekader en basis voor ruimtelijke ontwikkeling, in de volgorde ondergrond – netwerken – occupatielaag. De strategie van de twee netwerken (het personen- en goederenvervoernetwerk, en het waternetwerk) verbindt de drie lagen als volgt:
- Het netwerk voor personenvervoer – vooral het OV-railnetwerk – draagt de ontwikkeling van dynamische, gebruikintensieve functies, zoals hoogstedelijk wonen, kantoren en voorzieningen.
- Het netwerk voor goederenvervoer – rail, water en weg – draagt de ontwikkeling van dynamische, 'gebruiksextensievere' functies, zoals bedrijventerreinen.
- Het waternetwerk (oppervlaktewater en grondwater) is de drager van laagdynamische functies, zoals natuur en recreatie, wonen in het groen, waterwinning.
- Benut de ondergrond (bodem, hoogteligging, waterstromen) en groen voor waterbeheer (kwantiteit en kwaliteit). Bescherm zo tegen overstromingen; houd water vast in plaats van het snel aan en af te voeren; houd water schoon of reinig het natuurlijk in plaats van het te vervuilen, af te voeren en kunstmatig te zuiveren.
- Benut bodemkwaliteiten voor stedelijke ontwikkeling: draagkracht, geschiktheid voor ondergronds bouwen en koude-warmteopslag.
- Maak groen en water bereikbaar en dienstbaar voor stedelijk gebruik: kwaliteit van woon- en werkomgeving, recreatie.
- Behoud een sterke historische identiteit van stad (cultuur) en land (cultuur en natuur); ontwikkel of verander die identiteit waar ze zwak en kansarm is.
- Vernieuw, intensiveer of transformeer bestaande stedelijke gebieden, bedrijventerreinen en glastuinbouw in plaats van ze te vervangen door uitbreiding.
- Beperk waar bronbeleid niet afdoende is, intensief gebruik van milieubelaste gebieden (externe veiligheid, luchtkwaliteit, geluid, geur).

Deze beoordeling zal kwalitatief-beschrijvend zijn. 'Innovatie' is daarbij een belangrijke gewenste kwaliteit, die geldt voor elk van deze inrichtingsprincipes.

Bijkomende effecten zijn vooralsnog niet-wezenlijke effecten die wel kunnen optreden, daarbij van betekenis kunnen blijken en dan onderzocht moeten worden. Tijdens het

planproces houden we voor deze effecten de vinger aan de pols. Zonodig worden groter-dan-verwachte effecten alsnog opgenomen in het beoordelingskader. In deze categorie vallen ook effecten die als randvoorwaarden (met wettelijke normen) fungeren, zoals waterveiligheid en milieukwaliteitsdoelen. De volgende bijeffecten zijn nu in beeld:

- Bodem: (water)bodemkwaliteit, delfstoffen
- Water: waterveiligheid (wettelijke eis is randvoorwaarde), ecologische kwaliteit, zoetwatervoorziening landbouw, schoon water in de stad, grondwaterkwaliteit en – kwantiteit
- Leefomgeving: bereikbaarheid voorzieningen, vraagaanbod woningen en woonmilieus, kwaliteit en belevingswaarde steden
- Gezondheid en veiligheid: kwaliteit lucht, geluid, stank, externe veiligheid (wettelijke normen zijn randvoorwaarde)
- Bereikbaarheid: ontwikkeling goederenvervoer, modal shift
- Economische structuur en prestaties: werkeloosheid, arbeidsparticipatie en productiviteit, toegevoegde waarde en inkomen, export en investeringen
- Energie: CO2 emissie, aardwarmte

Deze beoordeling zal in de planMER worden gerapporteerd.

Effecten elders, buiten de provincie Zuid-Holland. Duurzame ontwikkeling gaat over PPP, hier en daar, nu en elders. Volgens de Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening en Provincie Nieuwe Stijl gaat de Provinciale Structuurvisie en dus de planMER om de provinciale belangen en rol. De politiek wezenlijke effecten liggen dan ook voor het overgrote deel binnen het grondgebied van Zuid-Holland. Effecten elders doen zich vooral voor in aangrenzende gebieden. Voor die afstemming lopen afzonderlijke trajecten, vooral Randstad 2040 en de Voorloper Groene Hart. Vanuit duurzame ontwikkeling en als overheid moeten we ook effecten verder weg meebescheren; denk aan de effecten van het gebruik van biobrandstoffen op voedselproductie en biodiversiteit elders. Ook de beïnvloedende beslissingen liggen in de regel op een hoger schaalniveau dan Zuid-Holland, zo is de ontwikkeling in het gebruik van biobrandstoffen vooral een (inter)nationaal fenomeen. Deze planMER zal de 'elders' relaties en effecten kwalitatief beschouwen op basis van bestaand materiaal, met name 'Nederland en een duurzame wereld' (Tweede Duurzaamheidsverkenning, Milieu en Natuurplanbureau 2007).

4.4 Uitwerking en toepassing

Voor toepassing in de planMER worden de criteria uitgewerkt als volgt:

1. De beleidsdoelen (of 'ambities'; zoals gedefinieerd in het Hoofdpijndocument bij 4.3 Indicatieve uitwerking van bestaand beleid) worden geconcretiseerd tot eisen. Deze eisen worden afgeleid van de beleidsdoelen beschreven in de verschillende (sectorale) beleidsstukken.
2. De criteria met bijbehorende eisen worden geoperationaliseerd tot indicatoren, aan de hand van beschikbare gegevens en rekenmodellen. Zonodig worden criteria uitgesplitst in meerdere gewogen indicatoren. Deze indicatoren kunnen zijn:
3. Kwantitatief, met een schaal passend bij het specifieke criterium (bijvoorbeeld % nieuwbouw binnenstedelijk, oppervlakte tot staan gebrachte bodemdaling).
4. Kwalitatief, met een 3- of 5-puntsschaal (++, +, 0, -, --).

4.5 Relatie met de planMER Waterplan

De relatie met de Notitie RWDN van het Waterplan is tweezijdig afgestemd en daarbij toegesneden op de specifieke behoeften van beide RWDN's, als volgt:

- Beide toetsingskaders zijn gebaseerd op duurzame ontwikkeling, geconcretiseerd volgens het PPP-concept en vervolgens de Telos-indeling.
- Het Waterplan werkt vooral in de sfeer van Planet (ecologie), het toetsingskader Waterplan richt zich daar vooral op.
- De thema's in beide planMERren zijn gebaseerd op dezelfde basisindeling, maar verschillen in hun uitwerking, vanwege de verschillen in onderwerpen en accenten tussen Waterplan en Provinciale Structuurvisie.
- Beide toetsingskaders gebruiken in principe dezelfde criteria, waarbij het Waterplan meer en meer uitgewerkte criteria gebruikt waar het de techniek van het waterbeheer betreft, en de Provinciale Structuurvisie zich beperkt tot ruimtelijk relevante criteria.
- De planning van beide planMERren loopt zoveel mogelijk gelijk op. Die van het Waterplan zal wel naar verwachting sneller lopen, omdat het Waterplan aan een strakker, landelijk bepaald tijdschema vastzit.
- Gegeven bovenbeschreven afstemming tussen de RWDN's van Waterplan en Provinciale Structuurvisie, is de belangrijkste afstemming tussen beide planMERren die van de inhoud van Waterplan en Provinciale Structuurvisie. Deze krijgt de nodige aandacht in beide planprocessen.